

ЮВІЛЕЙНІ ДАТИ

Георгій КОЖОЛЯНКО

ВІДДАНІСТЬ НАУЦІ ТА СУСПІЛЬСТВУ (ДО ЮВІЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОЛОГА ОКСАНИ ОМЕЛЯНІВНИ ФРАНКО)

Стаття присвячена науковому та громадському життю доктора історичних наук, етнолог, професора Оксани Омелянівни Франко.

Ключові слова: ювілей, етнолог, народознавець, доцент, доктор історичних наук, громадський діяч, професор.

Георгій КОЖОЛЯНКО

ВЕРНОСТЬ НАУКЕ И ОБЩЕСТВУ (К ЮБИЛЕЮ УКРАИНСКОГО ЭТНОЛОГА ОКСАНЫ ОМЕЛЬЯНОВНЫ ФРАНКО)

Статья посвящена научной и общественной деятельности доктора исторических наук, этнолога, профессора Оксаны Емельяновны Франко.

Ключевые слова: юбилей, этнолог, народовед, доцент, доктор исторических наук, общественный деятель, профессор.

George KOJOLIANKO

VOCATION TO BE DEVOTED TO THE SCIENCE (DEVOTED TO 70-TH ANNIVERSARY OF OKSANA FRANKO)

The articles deals with the avaluation of scientific and public life of the doctor of history, professor Oksana Franko.

Народилася О. О. Франко 11 квітня 1939 р. у м. Калуші на Івано-Франківщині в родині брата Івана Франка - Онуфрія. У 1955 р. закінчила Калуську середню школу № 1, а в 1960 р. - історичний факультет ЛДУ. З 1960 по 1968 рік проживала в Санкт-Петербурзі, де працювала науковцем у центральних державних архівах. Відтак понад два десятиліття мешкала у Києві. В ті роки (1968-1975) Оксана Франко - старший науковий співробітник та завідувачка відділу Центрального державного історичного архіву в Києві.

П'ятнадцять років життя (1975-1990) присвятила українській археології, працюючи завідувачкою Наукового архіву Академічного Інституту археології, періодично виїжджала в археологічні експедиції, щоб "відчути смак" справжнього польового дослідження. Науковий архів Інституту археології є одним з найбільших академічних архівів України і нараховує понад 200 тис. одиниць збереження за XVIII – XX століття. Щорічно в той час до архіву надходило 180-200 звітів не тільки українських археологів, а й союзних та іноземних вчених, які проводили археологічні розкопки на теренах України. Всі вони описувались, систематизувались, на них складалася картотека для введення інформації в обіг. Саме з архіву з 1983 р. почалась комп'ютеризація в інституті. Особливо бережно О. Франко ставилась до особистих архівів і всіляко сприяла їх збору, опрацюванню й публікації матеріалів цих фондів.

Під її керівництвом опрацьовані особисті архіви Л. Славіна, В. Петрова, «Музею старожитностей при Київському університеті» та багатьох інших. Як спеціаліст у галузі археологічного джерелознавства та історії науки, О. Франко написала понад 20 оглядів архівної спадщини видатних археологів України, серед яких: Федір Вовк, Данило Щербаківський, Вікентій Хвойка, Сергій Гамченко, В. Грінченко, Микола Макаренко, Дмитро Яворницький. Ці джерелознавчі статті чекають своєї публікації. В цих аналітичних оглядах висвітлюються як відомі, так і маловідомі дослідження вчених.

Оксана Франко вперше на початку “перебудови” називає імена та друкує матеріали репресованих та заборонених у 30-40-ві роки вчених-археологів: Миколи Макаренка, Петра Курінного, Євгенії Козловської, Вадима Щербаківського, Козубовського. Декілька разів виступала на засіданнях вченої ради з доповідями про їх дослідження. Додаткові матеріали про українських археологів О. Франко виявила в рукописних відділах бібліотек та архівосховищах Петербурга, Москви, Одеси, Львова, Кракова, Праги, Парижа. Разом із основними вони допомагають визначити місце і внесок кожного з цих археологів у розвитку української археологічної науки. Особливо “до душі” припав О. Франко особистий архів Федора Вовка, аналіз документів якого став фундаментом її докторської дисертації “Наукова і суспільно-політична діяльність Федора Вовка” (2000 р.). Чотири підрозділи праці присвячені розкопкам Мізинської палеолітичної стоянки, оцінці її популяризації Ф. Вовком досягнень української археологічної науки у світі, заснуванню ним наукової палеоетнологічної школи в Петербурзі тощо.

О. Франко активно займалася громадською та профспілковою роботою. Нею організовані: зустрічі археологів з хором “Томін” Леопольда Яценка в Миколаївській церкві Видубецького монастиря; бандуристом Миколою Литвином (де вперше познайомились автор твору “Яничари” археолог Борис Мозолевський з автором музики і виконавцем пісні Миколою Литвином). Відбувалися зустрічі з артистами Богданом Бенюком, Наталією Сумською, Анатолієм Хостікоєвим та ін.; нею організовані екскурсії в Середню Азію, на Кавказ, у Латвію, Одесу, по “Золотому кільцю”, на Закарпаття та інші місця. О. Франко підготувала та провела наукову конференцію “Т. Шевченко і археологія”, виставки наукових та художніх праць, вечори, вікторини тощо.

З 1991 року Оксана Омелянівна Франко - доцент кафедри історії та етнографії України Львівського національного університету імені Івана Франка. Після реорганізації кафедри у 1995 році було створено окрему кафедру етнології, де Оксана Франко працює і понині, викладаючи загальну та українську етнологію, історію етнографічної науки, етнографію національних меншин України, народознавство, спецкурси «Наукова спадщина Федора Вовка, Вадима Щербаківського», «Українська діаспора» та інші. В 1995 році перебувала на стажуванні в Європейському центрі Наукового Товариства Т. Шевченка в Парижі (Сарсель). У 2000 році захистила докторську дисертацію, з 2004 року працює на посаді професора кафедри етнології ЛНУ.

Вона автор понад 150 досліджень, серед яких «Кирило-Мефодіївське товариство» (у 3-х томах, К., 1990; співавтор), «Щоденник О.Ф. Кістяківського» (у 2-х томах, К., 1994, 1995; співавтор), «Федір Вовк» (Нью-Йорк, 1997), «Листування Федора Вовка з Володимиром Гнатюком (Львів-Київ, 2001, співавтор). У 2001 році у видавництві Європейського університету (м. Київ) побачила світ її книга «Федір Вовк - вчений і громадський діяч» (за темою докторської дисертації). Вона є одним з упорядників додаткових 51-53 томів до: «І Франко. Зібрання творів у 50-ти томах» (Київ, 2008). Публікувалась в США, Англії, Франції, Росії, Польщі, Чехії. Працює над спадщиною І. Франка, Ф. Вовка, В. Гнатюка, В. Щербаківського та ін.

Оксана Франко - громадський діяч, ініціатор і одна з організаторів Музею Івана Франка в Калуші (1992), для цього віддала власний будинок. У 1997 році за значний внесок у становлення української державності та видатні особисті заслуги в розбудові міста їй присвоєно звання почесного громадянина м. Калуша. У 1996 р. як одна з п'яти авторів серії праць «Українське національне відродження в документах та мемуарах» допущена до конкурсу на здобуття Державної премії в галузі науки і техніки за 1996 рік. У 1998 р. видання «Щоденник О. Ф. Кістяківського», в якому була упорядником обох томів, удостоєне премії ім. М. Грушевського НАН України. Нагороджена медаллю Президії Верховної Ради УРСР «В пам'ять 1500-річчя Києва» (1983), відзнакою «Незалежності України - 10 років» (2001), Почесною грамотою Головного управління туризму і культури Івано-Франківської облдержадміністрації (2007). Публікації про неї - у виданнях: «Жінки України. Біографічний енциклопедичний словник» (К., 2001); «Новини з Академії. Українська Вільна Академія наук у США» (Нью-Йорк, 1997, № 21); Р. Горак. «Рід Якова» (Львів, 2001); Арсенич П. «Прикарпаття в життя Каменяра» (Івано-Франківськ, 1996); «Калущина в іменах» (Дрогобич, 1999); М. Когут. «Калущина: люди і долі, Біографічний довідник» (Калуш, 2006, с. 212,213); «Історичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка (1940-2000)» (Львів, 2000, с. 166); «Мала енциклопедія народознавства» (Львів, 2008) та ін.

Оксану Франко пов'язують тісні стосунки з Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича. Як відомого науковця-етнолога її неодноразово запрошували читати лекції студентам і аспірантам факультету історії, політології та міжнародних відносин ЧНУ. Протягом 2004-2008 рр. Оксана Франко була членом комісії університету зі складання аспірантами іспиту зі спеціальності етнологія.

Науковці, викладачі та студенти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича щиро вітають Оксану Омелянівну Франко з ювілеєм і бажають міцного здоров'я та ще довгі роки служити науці і людям.